

M.A.K. og R.K. gegn Bretlandi

Dómur frá 13. mars 2010

Mál nr. 45901/05 og 40146/06

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

13. Réttur til raunhæfs úrræðis til að leita réttar síns

Börn. Aðgerðir barnaverndaryfirvalda. Læknisrannsókn án samþykkis.

1. Málsatvik

Kærendur eru M.A.K. og dóttir hans R.K. Þau eru breskir ríkisborgarar og búa í Bretlandi. R.K. fæddist árið 1989.

M.A.K. fór með dóttur sína til læknis í september 1997 og í febrúar 1998. Ástæðan var sú að foreldrar R.K. og sundkennari hennar höfðu áhyggjur af áverkum á fótleggjum hennar. Í mars 1998 var R.K. send í skoðun til barnalæknis á sjúkrahúsi. Þar voru tekin blóðsýni og myndir af stúlkunni án vitundar foreldra stúlkunnar. Þetta var gert þrátt fyrir að M.A.K. hefði tekið fram að engar rannsóknar skyldu fara fram á stúlkunni án þess að móðir hennar veitti samþykki og væri viðstödd. Eftir að hafa skoðað kynfæri stúlkunnar og fótleggi komst læknirinn að þeirri niðurstöðu að hún hefði sætt kynferðislegri misnotkun og tilkynnti félagsráðgjöfum um málið. Foreldrar stúlkunnar fengu ekki að sækja dóttur sína síðar sama dag.

Næsta dag var M.A.K. leyft að heimsækja dóttur sína undir eftirliti. Daginn eftir tilkynnti móðir R.K. barnalækninum sem sá um mál hennar að R.K. hefði nokkrum dögum fyrr meitt sig á hjóli. Læknirinn taldi engu að síður að ekki léki vafi á að R.K. hefði verið misnotuð kynferðislega. Félagsráðgjafar veittu móðurinni leyfi til að sofa á sjúkrastofu með R.K.

Nokkrum dögum síðar tók móðir R.K. eftir áverkum á höndum dóttur sinnar. Fékk hún húðsjúkdómalækni til að skoða R.K. Hann greindi R.K. með sjaldgæfan húðsjúkdóm og útskrifaði hana af sjúkrahúsinu. Barnalæknirinn sem hafði talið að R.K. hefði orðið fyrir kynferðislegu ofbeldi ritaði foreldrunum bréf þar sem tekið var fram að ekki hefðu legið fyrir nægjanlega skýr gögn til að sýna fram á að R.K. hefði verið misnotuð.

M.A.K. og R.K. kvörtuðu til breskra stjórnvalda vegna málsins. Sérstök nefnd var sett á laggirnar til að fara yfir meðferð þess. Hún taldi að þótt fyrri greining barnalæknisins hefði ekki beinlínis verið á mælisverð hefði lækninum borið að fá mat húðlæknis sem allra fyrst og ræða hefði átt við R.K. um áverkana. Kærandi höfðaði mál gegn stjórnvöldum og sjúkrahúsinu og krafðist miskabóta og bóta vegna fjártjóns. Stjórnvöld voru sýknuð af kröfum M.A.K. og R.K.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

M.A.K. kvartaði til dómstólsins á grundvelli þess að bresk stjórnvöld hefðu brotið gegn 3. gr. sáttmálans með því að niðurlægja hann og valda honum andlegu álagi. Hann byggði einnig á 8. gr. vegna þess að honum var í tíu daga neitað um að heimsækja R.K. og af því að blóðsýni og myndir voru teknar af henni án samþykkis foreldranna. Einnig var byggt á því að brotið hefði verið gegn 1. mgr. 6. gr. sáttmálans þar sem R.K. hafði verið svipt lagalegri aðstoð á síðari stigum málsmeðferðarinnar. Loks byggði M.A.K. á því að brotið hefði verið gegn 13. gr. þar sem hann hefði ekki getað krafist skaðabóta í ljósi þess að dómstólar höfðu talið að barnaverndaryfirvöld bæru ekki ábyrgð gagnvart foreldrum barnsins.

Niðurstaða

Um 8. gr.: Dómstóllinn tók fram að heilbrigðis- og félagsmálayfirvöldum bæri skylda til að veita börnum nauðsynlega vernd. Þau gætu ekki verið bótaskyld í hvert skipti sem raunverulegur og rökstuddur grunur væri um að börnum stafaði hætta af öðrum fjölskyldumeðlimum ef í ljós kæmi síðar að grunurinn hefði ekki reynst á rökum reistur.

Í ljósi þeirra gagna sem lágu fyrir var eðlilegt að grunsemdir vöknudóttur hjá barnalækninum sem skoðaði R.K. um að hún hefði orðið fyrir misnotkun. Enn fremur hefði verið réttlætanlegt að stjórnvöld drægju skýringu foreldranna í efa enda lágu þau undir grun um að hafa misnotað dóttur sína. Jafnvel þótt skýring þeirra á áverkunum, þ.e. að R.K. hefði dottið á hjóli, hefði verið lögð til grundvallar þá var stúlkan með fleiri áverka sem voru óútskýrðir.

Dómstóllinn taldi aftur á móti að dregist hefði um of að fá húðsjúkdómalækni til að meta áverka R.K., eða ekki fyrir en fjórum dögum eftir að R.K. var lögð inn á sjúkrahúsið. Dómstóllinn tók fram að jafnvel þótt eðlilegt hefði verið að grunur vaknaði um að brotið hefði verið á R.K. hefðu stjórnvöld átt að láta húðsjúkdómalækni skoða hana fyrir.

Dómstóllinn benti einnig á að bresk lög gerðu skýrlega ráð fyrir að samþykki foreldra þyrfti áður en lækisfræðilegar rannsóknir væru gerðar á börnum þeirra. Engin brýn nauðsyn hefði verið til að framkvæma rannsóknirnar á R.K. áður en móðir hennar gat veitt samþykki sitt. Loks hefði ekki verið ástæða til að ætla að móðir R.K. hefði neitað að veita samþykki sitt. Hefði hún gert það hefði verið hægt að fá dómsúrskurð til að heimila rannsókn. Af þessum sökum væri ekki hægt að réttlæta að tekin hefðu verið blóðsýni og ljósmyndir af 9 ára stúlku gegn skýrum vilja foreldra hennar meðan hún var ein á sjúkrahúsinu.

Af þessum sökum taldi dómstóllinn að brotið hefði verið gegn friðhelgi fjölskyldulífs kæranda og þar með gegn 8. gr. sáttmálans.

Um 13. gr.: Dómstóllinn taldi að M.A.K. hefði átt að geta krafist bóta vegna tjóns sem barnaverndaryfirvöld ollu honum. Þar sem það var ekki mögulegt taldi dómstóllinn að brotið hefði verið gegn rétti hans til raunhæfs úrræðis samkvæmt 13. gr. sáttmálans.

Dómstóllinn dæmdi M.A.K. 2 þúsund evrur og R.K. 4.500 evrur í miskabætur. Þeim voru sameiginlega dæmdar 15 þúsund evrur í málskostnað.